

לחזרת בנועם

דרכי עבודת ה' בניעמות - מבית מדרשם של רבותינו הקדושים בעל 'נועם אלימלך' מליזענסק ותלמידו ה'חווה' מלובלין ז"ע, בתוספת ביאור מתוך ספרי תלמידיהם.

בנועם ה' - עבודת השמחה (א)

ע"י קיום המצוות בשמחה - ממשיכים קדושתן לכל השנה !!!

כל מצות זמניות כגון פסח סוכה שופר ולולב, צריך האדם לעשות המצוה הזאת בבחינה גדולה בשמחה ובדביקות העליון, כדי שעל ידי זה יתקשר בקדושה בלי שום הפסק לכל זמן... ונמצא עשיית המצוה זמניות היא בפועל בזמן ההוא, ובכח [נשאר גם] לאחר זמן - דהיינו הערת [התעוררות] קדושה שתשאר בו.

(נועם אלימלך פר' בהעלותך ד"ה וידבר ה')

מראה לאהבה - ממרירות לשמחה!

ליל כל נדרי, כל יהודי מתעטף לתוך טליתו, עושה את חשבון נפשו, מכין עצמו בהכנה אחרונה ליום הקדוש, ממתין לפתיחת ההיכל, הוצאת ספרי התורה ואמירת 'כל נדרי בניגון מעורר אימה ויראה. בעיירה אפסא כל החסידים דרוכים, הנה רבם ומאורם הרה"ק ר' מאיר זי"ע בעל 'אור לשמים' נכנס זה עתה להיכל המואר בנרות רבות, צועד הוא לקראת ארון הקודש להתחיל את עבודת היום בקדושה ובטהרה, הוא פותח את ההיכל בסילודין, והנה לפתע מסתובב אל הקהל, חזק בקול: 'יהודים הבה נפייס את תורתנו הקדושה שפגמנו בה במשך כל השנה', אך יצאו המילים מפיו הק' וכל הקהל הקדוש פרצו בבכי אדיר.

לבינתיים יצא רבי מאיר מביהמ"ד והסתגר בחדרו למשך זמן רב, כשנכנס שוב לביהמ"ד, ראה את כולם ממררים בבכי, נענה ואמר להם: לא לזה התכוונתי, אלא מתוך שמחה נשוב אל ה', ומיד התחיל לנגן 'האדרת והאמונה' ויצאו כל הקהל בריקוד נלהב (מובא בספר 'אמונת צדיקים').

מרגלא בפומיה דאינשי שיש לנו נס שאחרי עשרת ימי תשובה - עטופים בחרטה וביגון על העוונות, יש לנו את חג הסוכות ושמייני עצרת שבו אנו מצווים ב'והיית אך שמח', שאם לא כן היו אנשים בוערים מדעת תולשים את 'חודש תשרי' מלוח השנה.

אכן החרטה והצער צריכים להיות חלק מסדר היום בחודש תשרי - אי אפשר לדלג עליהן, אבל מיד אחר ימי החרטה חייבים לצאת במחולות ובריבודים בשמחת בית השואבה ובשמחת תורה. ולא זו בלבד שאין היראה והמרירות סתירה אל השמחה, אלא דווקא אחר שזכינו להתרום ביראת ה' במשך עשרת ימי תשובה, אז הזמן גרמא לזכות להתעלות בעבודת השמחה, המרירות עצמה נהפכת לשמחה, והיראה לאהבה [ומי יעמוד בסוד קדושים - אך יתכן שמסיבה זו לא עורר האור לשמים' לשוב מתוך שמחה מיד אלא הניחם מקודם לבכות ולהצטער, כי רק אחר בכי וצער יכולים לשמוח]. השמחה מוכרחת בעת הזאת, כי אם רוצים שהתורה הק' ומצוות ה' יהיו אהובים וחביבים לנו, ונרצה לעשותם שוב ושוב, אנו צריכים להכניס את התענוג ואת השמחה בעשייתם, וזוהי העצה שנותן לנו הרבי ר' אלימלך זי"ע להכניס חיות דקדושה ושמחה לתוך מצוות החג, שרק כך נזכה להתקשר בקדושת המצוות 'בלי שום הפסק לכל זמן' - גם לימי הקטנות במשך השנה כולה.

ולא רק מצוות הבאות מזמן לזמן יש לעשותם בשמחה, אלא כל פרטי ההנהגה שבכל יום ויום, וכמו שכתב בצעטיל קטן (אות ט): 'אימרו... בלב שמח, ברוך א-ל עליון אשר נתן לי מצות ציצית אלה אשר אני מסובב בהן, ומצות נטילת ידים שחרית...', ויראה שיהיה לבו מלא שמחה באמרו כנ"ל, וראה בגליון הקודם מספר הק' 'מאור ושמח' (הפסרת שבת שובה): 'וצריך האדם לדבק עצמו בעת התורה והתפילה בנועם אור השם יתברך, עד שאחר התורה והתפילה יהיה לו כוסף וכלות נפש, ויונעם לנפשו להשאר דבוק באור העליון'.

כשאנו נהג כמו היהודי מאמעריקע שאת מכתבי פיטוריו תלה לנוי סוכה, לבטא לבני ביתו את שמחתו האדירה בזכייה שנפלה בחלקו - להתייסר למען קדושת השבת, ו'כשניצול מאיזה חטא הבא לידו... אזי ישמח מאד' (ליקוטי שושנה ד"ה ירונן), אזי מצוה גוררת מצוה, תענוג יגרור תענוג, ונפש האדם יתאוה וישתוקק 'מתי יבוא שוב מצוה כזו לידו', ואף ישפיע בכך על דורותיו הבאים.

'ושמחת בחגך' - בלב נשבר

'במדרש (שיה"ר א, ג): 'נגילה ונשמחה בך' (ש"ה ש א, ד), רבי אבין פתח, 'זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו' (תהלים קיח, כד), אמר רבי אבין, אין אנו יודעין במה לשמוח אם ביום אם בהקב"ה, בא שלמה ופירש 'נגילה ונשמחה בך' - בהקב"ה, בך בישועתך, בך בתורתך, בך ביראתך...'

דהנה כתיב (דברים יז, יד) 'ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך והלוי והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך'. דהנה כשאדם חוטא - קודם תשובה יש לו סילוק שכינה אז, והנה השכינה שרויה על אדם על ידי שמחה של מצוה כידוע, או על ידי הכנעה... וזה קשה [כי ע"י השמחה] - בא גאות... או אם רוצה לזכור ולהיות שפל בעיניו - בא לו עצבות [ואם כן ממה נפשך אין השכינה יכולה לשרות עליו, שהרי העצבות והגאות מעכבות את השראת השכינה].

וזה יש לומר 'ושמחת בחגך'... לשון 'חגו ויגוע' (תהלים קז, כז) [וברש"י: 'חגונו' - 'לשון שבר'], פירוש תראה שתשמח בלב נשבר שלך. ויש לומר עוד פשוט 'ושמחת בחגך' - אם תהיה לך לב נשבר אזי ישמחך ה' אותך ואת ביתך ואשר לך, וכמו שכתוב (שם קמז, ג) 'הרפא לשבורי לב ומחשב לעצבותם', ובמה מרפא אותם מעצבותם - כי נותן שמחה בלבם.

על כן אמר 'הלוי לא תעזבו' - כשתבא שמחה תראה שלא תעזבו מאת הדביקות בהבורא ב"ה הנקרא 'לוי'... כי אין לו חלק ונחלה עמך - פירוש בהגשמיות [שלך], על כן צריך לזוהר בה [במידת השמחה שלא לסור על ידה מהדביקות ע"י שתכניס את השמחה לתוך עיניך גשמיים].

וזה יש לומר [כוונת המדרש] 'נגילה ונשמחה בך בהקב"ה' - להיות בדביקותו יתברך, ומפרש היאך, וקאמר 'בישועתו' - פירוש יזכור תשועת ה' לנו וישמח בזה, על ידי זה ימשיך לו השמחה. [ראה 'נועם אלימלך' (פר' בהעלותך ד"ה ויאמר משה): על ידי שהצדיק מכיר ורואה נסים ונפלאות שעושה עמנו יוצרנו בוראנו או בא לו שמחה מזה... וזהו פירוש (שמות כג, יד) 'שלוש רגלים תחוג לי בשנה', פירוש, דהנה בשלוש רגלים היה בכל אחד נס גדול לישראל כידוע... סוכות - היה ענני הכבוד, וזה שצוה הקדוש ברוך הוא שיזכרו ישראל ויתנו דעתיהם להכיר הנסים שנעשה להם בימים האלו, כדי שעל ידי זה יעוררו חדוה ושמחה להבורא ברוך הוא ויעשה להם גם עתה נסים כמאז].

וכן בתורתו, ישמח בהתורה שנותן לנו יתברך חמדה גנוזה שלו שעשועיו, וכן ביראתו המציל מלחטוא לפניו - ישמח וימשיך על ידי זה השמחה בדביקותו יתברך...'

זכרון זאת (תהלים)

הגליון י"ל ע"י מכון המאיר לארץ

הצטרפות להערות ולתרומות פנה למכון
M0533188564@GMAIL.COM

הבהרת המערכת: מאמרי רבותינו הק' מובאים בקיצור ובחיסור, והם רק כמראה מקום - להבנת דבריהם יש לעיין במקורות.

נא לא לקרוא בעת התפילה וקריאת התורה

לזכר ולעילוי נשמת

האי בוצינא קדישא, לב מלא וגדוש באהבת ישראל ומקרב את לבם לאביהם שבשמים, הנחיל תורה וחסידות לעדת מרעיתו ולכל תושבי העיר אשדוד והגלילות, חרף הזדככותו בייסורים של אהבה היה כל ליבו ונפשו נתונות למען כל יהודי באשר הוא שהתדפק על דלתותיו

כ"ק האדמו"ר רבי מרדכי מאטל ישכר בער בן כ"ק רבי אברהם אבא מפיטסבורג זי"ע

נלב"ע למגינת לב כל ישראל - י"ז תשרי תשפ"א

נודב ע"י בנו ידידו המשפיע הגה"צ רבי יעקב לייפער שליט"א - ר"י פיטסבורג

שמחה משולבת בהכנעה!!!

חידוש גדול למדנו בבית מדרשו של הרבי מלובלין ותלמידיו הק': **"כי שמחה אי אפשר להיות לאדם רק כשיש לו הכנעה... וזה ענין 'שמחת בית השואבה' - שהיה להם הכנעה עצומה ובאו לשמחה בלי שיעור"** (זרע קודש לסוכות ליל ד').

דבר זה צריך לימוד ועיון גדול, כי על פניו נראה שאדם אשר הוא מוכנע ושפל בעצמו בא לידי עצבות, ובפרט אם נוהג ביראה ובושה גדולה לפני ה' תמיד - איך יוכל לשמוח?! הרי לכאורה הרגשת היראה והשפלות מעכבת בעדו להשיג את השמחה?

אך האמת שאדרבה דווקא אדם הזוכה למידת היראה והענוה האמיתית - הוא הזוכה לשמחה האמיתית, וכמבואר בספה"ק **"דברי אמת"** (פר' על בלק ד"ה מה יש): **"מי שהוא שפל בעיניו אבל יש לו עצבות - זה סימן גאון, מה שאין כן מי שדעתו שפלה כשמשיג חסרונותיו, שמח [בכך, כי יודע] שדבוק בו יתברך, ש[ה] אהוב [את מי שמכיר במצבו ב]אמת [דהנה כבוד אדמו"ר מוהרי"י [מלובלין] זצלה"ה [אמר] שחשוב לפני השי"ת מה שאדם מכיר מיעוט ערכו, הגם שהוא באמת שפל" (אור לשמים פר' צו ד"ה וכל מנחה), [וה]עיקר [שידע כי] מה דהוה הוה, ומכאן ולהלאה [ישתדל] לפעול [רק] רצונו יתברך."**

ענין זה מבאר בעל **'אור לשמים'** בכמה מקומות: **"עיקר העבודות של האדם צריך להיות בהכנעה ושמחה, דהיינו שישמח בזה המדה שיש לו הכנעה, ולפעמים היצר הרע זורק לאדם מרה שחורה וזה כדי למנועו מעבודת הש", וצריך האדם להתחכם נגדו ולהתלהב לבו לעבודת הבורא... כי אדרבה ע"י שמכיר שפלותו באמת יתלהב לבו לעבוד בשמחה" (כי תשא ד"ה וקידה). "עיקר האין" - שהיה שמחה וגדולה לאדם מזה שיש לו מדה זו... [ויהיה] לו רצון ונחת מהמדת "אין" (פר' מקץ ד"ה ואת שם).**

"והירים את הדשן"... הצדיק שבדור הוא מרים לאותן נשמות שהם בחינת 'דשן', ומפרש הפסוק למי יכול הצדיק להרים נשמתו, 'אשר תאכל האש' - היינו שיש לו התלהבות ושמחה ושמחת הבורא ב"ה בוער בלבו, ואף על פי שמכיר שפלותו וחסרונו ולבו כואב עליו ואין ירום ראש, אבל מתוך זה הצער צריך תיכף לאחוז עצמו בשמחה, וזכור יזכור שזה טובת הבורא ב"ה שנתן בלבו שייכיר שפלותו, ו'בורן שלא עשני גוי', ועל ידי זה יתלהב לבו לשמחה, ולאיש הזה יכול הצדיק להרים נשמתו ולתקנו (משפטים ד"ה עוד נ"ל והירים).

איך שמחים מתוך יראה?

אמנם ענין זה קשה מאוד לטבע האדם - שישמח בעת ששרוי ביראה והכנעה, לכן הזהירו בספרי החסידות שבמצב כזה על האדם להגביר בתוכו את מידת השמחה, וכמבואר ב'**אור לשמים'** (פר' צו ד"ה והנותרת): **"ויראה הוא גם כן [אותה] נקודה של שמחה - דהיינו מחמת גדול היראה שלו ושלא יזיק לו ח"ו להעבודות, צריך להיות בהתרוממות ובשמחה"**.

והסבר הענין מבואר ע"פ מה שכתב בעל **'העיקרים'** (ג, לג) שהכוונה בפסוק (תהלים ב, יא) **'עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה'**, היינו השמחה שבא על ידי הרעדה. ומקשה בספה"ק **'שמחה משה'** (פר' וירא ד"ה ויהי אחר): **"דוחק גדול לומר שבעת הרעדה הגדולה הזאת [מה], יעלה על לבו שנפשו הוא שלם וישמח, ועוד דהרי זה הדרך [שחושב על עצמו שהוא שלם] כמעט מביא לידי גאות. אבל מה שנ"ל בזה, כי אם יקרב מלך גדול מאד לאיזה אדם שפל ומשתוקק לעבודתו ולאחבתו, ודאי לפי גדול רוממות המלך ושפלותו של האדם הזה, ככה**

תגדל השמחה באדם ההוא, והבן. והנה לכאורה קשה... שצריך להיות רעדה ויראה בעבודת ה' יתברך... ולכאורה אדרבה כשמכיר באמיתית זה הענין, איך נשאו לבו לגשת אל הקדש לקרב לעבודתו ית"ש, ואם כן [היראה] מונע אל העבודה.

"אלא ודאי דשיב אמריו של אדם אליו, הלא הוא יתברך שמו רם על כל רמים, חפץ ומשתוקק לעבודתו וצוני על כך, ואיך אני השפל לא אשמע אליו, וכשמעלה את זאת על לבו שהמלך הגדול ית"ש אשר ברא כל העולמות מאין ומאפס המוחלט ליש, והכל כנגדו כלא - משתוקק לעבודתו וחפץ באחבתו, אין שמחה גדולה מזו כנ"ל, והיינו גילה הבאה על ידי רעדה".

שמחה גם אם הוא מלא פשע!

"האמנם כי האדם יודע מרת נפשו כי הגדיל לעשות פשע - באמרו מי אנכי כי אבא עד הלום, [אף על פי כן] יתחזק ויתאמץ מאד לעשות המצוה בשמחה" (תפארת שלמה לשבת הגדול).

ומבואר ב'**זכרון זאת'** (משלי ד"ה לית פולחנא): **"ולבטל המונע מזה לאשר מתנהג ביראת שמים ומתירא מכל חטא [דבר זה יכול לגרום לו שלא יוכל לשמוח ולעבוד את ה' מאהבה, כי הוא מתירא מעוונותיו, ואיך יוכל] ליכנס מזה אל עולם אהבה גדולה לו יתברך, ולבטל המניעות והעצבות. [לזה] בא הפסוק 'ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך'..."**

"הנה להנצל מעצבות מעניני עוה"ז, יזכור שצריך לאהוב [את ה'] בכל לבבו ונפשו מאוד... [וא"כ] ודאי יאהוב את הבורא יתברך שמו בשביל יראת חטא, הלא צריך לאהוב אפילו הוא נוטל את נפשו... [כלומר, כשם שצריך מסירות נפש עבור אהבת ה', בוודאי צריך לאהוב גם כשנמצא במצב של יראה ומורא. וגם אם כבר נכשל בחטאים], ובודאי אין מעכב מרצון קל יתברך אם שב לבד, וכן [נאמר] 'ומודה ועוזב ירוחם' - [שע"י היודי ועזיבת החטא בלבד] יבא למדרגת אהבה לו יתברך [ירוחם] מלשון רחימו ואהבה".

ע"י הכנעה בשמחה ניצול מיצר הרע!

יש לנו לשמוח לא רק מפני שהקב"ה רוצה שנעבדהו בשמחה גם כשנכשלנו עד כה בחטא, אלא גם שזאת גופא יעזור לנו להתגבר על היצר מכאן ולהבא, כי **"כשאדם שפל בעיניו ומוצא לעצמו תמיד חסרונו, ו[אעפ"כ] משמח תמיד בטובת הקל, אז הקב"ה משפיע עליו קדושתו ואז יכול את היצר הרע"** (אור לשמים משפטים ד"ה ויעל משה). והענין הוא, כי **"ארבע אבות שבמרכבה טמאה [הן] גאווה ודבור רע ותענוגים רעים ועצבות, והפכן הן מדות טובות ענוה ושפלות הרוח בשמחה יתירה והשתיקה מדברים בטלים... ומתרחק מכל תענוגי הגוף להתענג בנעם השם והשמחה תדירות בהשם יתברך... ויזרו עצמו לקיים כל תרי"ג מצות בשמחה ובלב טוב... והמקיים המצות בשמחה עצומה ובאור וחיות בלי גירוי יצר הרע כלל - והוא על ידי שפלות הרוח ולב נמוך ונשבר ונודרך החומר נקרא 'חסיד', וכל הדביקים בו באהבה עזה ובאמת והתומכים אותו נקראין 'חסידים', כי כל המחובר לטהור טהור כמותו, והסתכל בשלשה דברים להיות שפל ונבזה באמת, ואין אתה בא לידי יצר הרע הנקרא עבירה"** (זוהר חי בראשית ח).

סוכה מורה שהעיקר לשמוח לפני ה' חג הסוכות שהוא זמן שמחתנו לשמוח לפני ה' אלקינו, להורות כי זה כל האדם לעבוד את ה' יתברך, וכל קנינים המדומים שבעולם הזה הם חולפים ועוברים כסוכה בכרם, על כן נצטוינו אז בזמן השמחה לישיב בסוכה ולשמוח לפני ה' כי זה עיקר. (אגרא דכלה פר' וישלח)

סוכות הוא זמן השמחה שלנו על שאנו שלמים בלי פגם

בחג הסוכות נאמר 'חג הסוכות תעשה לך וכו' ושמחת בחגך', היינו שנשמח בחג שלנו הוא הנקרא חג הסוכות, שצונו ה' יתברך לישיב בסוכה זכר לענני הכבוד... לזה מצות סוכה הוא בכל שנה ושנה דמיון ענני הכבוד הוא אחר יום הכפורים, להורות שכבר נבדקו ישראל והם נקיים מכל עון וסיג וחלאה והם מלאין מצות כרימון, לזה באברתו יסך עלינו ותחת כפוי נחסה לישיב בסתר עלינו...

וידעו זאת לדורותיכם, היינו דורות הבאים כאשר תשובו בסוכות, כי הוא סימן שבדקתי אתכם ויצאתם במשפט בדימוס נקיים מכל סיג... וזה שצוינו ה' יתברך בחג הקדוש הזה 'ושמחת בחגך' - חג שלך, שהוא שמחה לך, נקרא 'חג הסוכות' - על שם הסוכה המורה על הלבושין, שהלביש אותך ה' יתברך מחלצות, ובודאי בדק אותך ה' יתברך ונמצאת שלם מכל מום. (בני יששכר תשרי י)

שמחת בית השואבה - תיקון להוללות של כל השנה

"באו לעזרת נשים ומתקנין שם תיקון גדול" (סוכה ג.)... קראו לזה תיקון גדול ולא אמרו סתם 'ובונים גוזזטרא'... להיות שמחה זו תיקון לשמחה והוללות שחלפו ועברו על האדם כל ימות השנה בשמחה שאינה של מצוה. (שם אות ל)

שמחת ד' מינים שהתפטרנו מעוונות עצמו של יום מכפר ומעביר אשמתנו ונשארנו בני ישראל נקיים... ולכן אחר כך המצוה לשמוח בשמחה זו אשר זכינו להפטר מעוונות ולזיכוכ הנפש, והנפש מלא משמחת המצוה, ולזה המצוה לשמוח בארבע מינין כנגד ד' אותיות הקדושים כידוע, ובצל כפוי המצוה נתלונן בסכת שלם אור הקדושה החופף עלינו.

(דברי חיים פר' ראה)

שמחת השי"ת שהיה לנו מחשבות טהורות במועד

השם יתברך ברוך הוא נתן לנו המועדות שהם זמן שמחה ותענוג לנו, והשם יתברך ברוך הוא עיקר תענוגו ושמחתו הוא כאשר אנחנו מתנהגים בהם בקדושה במחשבות טהורות. (נועם אלימלך פר' אמור)